

Un col·lectiu poc conflictiu i molt efectiu

Xinesos, la invasió subtil

La presència xinesa al nostre país és cada vegada més evident. Els restaurants ocupen les cantonades i donen feina a milers d'orientals que s'organitzen internament com una societat tancada. Estan entre nosaltres.

L'últim client ja fa deu minuts que ha marxat després de deixar una propina generosa. Portes enfora, el restaurant sembla tancat, però dins ha començat una activitat que no té res a veure amb la gastronomia. Els cambrers han netejat i endreçat les taules a gran velocitat, i l'amo ha tret de la rebotiga una capsa rectangular, feta de fusta de la millor qualitat. És el *Mah Jongg*, mil·lenari joc d'estratègia xinès. Al voltant de la taula, dempeus, quatre jugadors —ni tres, ni cinc— es disposen a començar el joc.

娛樂圈傳出惡毒謠

Segueixen un ritual destinat a adjudicar un punt cardinal a cadascun dels jugadors. El procés és llarg. Escollits els llocs, cada jugador, en escrupolós silenci, construeix un mur davant seu amb trenta-quatre fitxes en dues fileres superposades de disset fitxes cadascuna. Els moviments són lents. Aquests quatre

murs, símbols de la Gran Muralla, deixen un espai interior quadrat que representa el Celest Imperi. El ritual ha culminat, el joc pot començar.

Tots quatre jugadors són propietaris de restaurant. Només els amos tenen diners per a apostar. Alguna nit les apostes han voltat el milió de pessetes, i més d'un ha

Els xinesos s'organitzen d'una forma molt tancada i el seu grau d'integració és nul.

arribat a perdre l'equivalent a la recaptació mensual del seu restaurant. El *Mah Jongg* (expressió que significa 'jo guanyo') és el seu vici, i probablement és l'únic —els xinesos que resideixen al nostre país no acostumen a prendre drogues ni entren en els circuits de marginació—.

Mentre els amos es deixen el capital al voltant d'una taula de joc, els cambrers s'han vestit de carrer i se'n van de marxa. No els veureu pas entrar en cap discoteca, pub o qualssevol dels centenars de bars musicals de la ciutat. El seu lloc és el *karaoke*, un local on, a més de fer

Sortir del país és fàcil. El que ja resulta més complicat és entrar a l'estat espanyol. Un dels sistemes més utilitzats —que diversos xinesos residents a Barcelona han relatat a EL TEMPS— és d'anar cap a algun país de l'Europa de l'Est, obtenir un visat pera entrar en un país africà —per exemple, Guinea— i adquirir un bitllet d'avió amb escala d'un dia a Madrid. En arribar a la capital espanyola s'adrecen a algun falsificador

Tots els blancs no són pas dolents; els pobles no es coneixen prou. Veu, hi ha molts europeus que es pensen que...

...tots els xinesos són falsos i cruels, que porten cua, i que passen el temps inventant suplicis i menjant ous podrits i nius d'orella...

Aquests mateixos europeus creuen de bona fe que totes les xineses, sense excepció, tenen uns peus minúsculs i que encara avui totes les nenes xineses pateixen mil tortures...

...per tal d'impedir que els seus peus creixin normalment. En fi, estan convençuts que tots els rius de la Xina van plens de petits infants xinesos, llançats a l'aigua així que neixen...

Ja ho veus, estimat Xang, com veuen la Xina molts europeus!

Quina mena de gent, els habitants del teu país!

言影射鄧麗君患 愛滋病

una copa, poden ser protagonistes i sentir-se com Bruce Springsteen, Julio Iglesias o l'Orquestra Mondragón. La cosa funciona així: cada taula és numerada, i quan el client entra li donen un menú de gairebé mil cançons. La majoria són melodies xineses o japoneses, però també hi consta una completíssima selecció de cançons en anglès i en castellà conegudes. Un cop el client ha triat la cançó que desitja interpretar, només ha d'esperar el torn fins que li toqui sortir a l'escenari. Per una petita pantalla de televisió apareixerà la lletra de la cançó i pels altaveus sonarà l'acompanyament musical. I apa, a cantar.

Al *karaoke* del carrer del Miño de Barcelona la clientela és bàsicament xinesa, amb algun japonès. Kojika, l'amo, prefereix la clientela oriental. Són discrets i canten d'afició. Els occidentals, quan hi van, fan molt soroll i s'ho prenen tot com un número de circ. Kojika ho té molt ben muntat: a la zona alta de la ciutat, un local de dos pisos emmoquetat i luxosament decorat. Als xinesos, els parla en xinès —és nascut a Hong-Kong—, als japonesos, en japonès —va estudiar a Tòquio—, i als occidentals, en un castellà perfeccionat. El català, ni l'ensuma.

A BARCELONA DES DE GUINEA

Aquests dos últims anys s'ha produït una autèntica allau immigratòria procedent de la Xina. El govern xinès no posa cap dificultat als ciutadans que volen emigrar. A la Xina, hi sobra gent, i les emigracions són tolerades i, en molts casos, fins i tot estimulades pel govern.

de documents —dins la comunitat xinesa hi ha autèntics especialistes, que arriben a cobrar fins a un milió de pessetes— i es converteixen en residents legals. "És molt fàcil, tots tenim la mateixa cara" —comenta divertit un dels xinesos més ben situats de Barcelona—. Molts d'ells expliquen, amb la boca petita i exigint l'anonimat, que alts funcionaris del consolat xinès de Barcelona han ajudat molts immigrants nouvinguts a canvi de diners. Una altra ruta habitual és Sud-amèrica. Les duanes espanyoles són molt més permeables a visats llatinoamericans, i una estada d'uns quants mesos en un d'aquests països és també, per a un xinès, una bona oportunitat de començar a practicar el castellà. En tot cas, i sigui quin sigui el procediment utilitzat, és sorprenent com, a la pràctica, tots els xinesos que resideixen al nostre país ho fan en situació legal, sent així que altres col·lectius es troben amb greus dificultats.

"CHINO LLEGA, CHINO TRABAJA"

Un cop resolt el problema legal, per a un xinès trobar feina és la cosa més senzilla del món. Només ha d'anar a trucar a la porta d'algun dels incompatibles restaurants xinesos que, com més va més, omplen les

nostres ciutats. Pràcticament tots els xinesos que arriben ho fan perquè ja tenen algun amic o parent establert i amb negoci propi. És gairebé impossible de veure un xinès parat. I això és per dos motius: en primer lloc, perquè cada cop hi ha més restaurants i per tant més llocs de treball. En segon lloc, perquè els xinesos constitueixen una societat tancada i molt corporativista i s'ajuden entre ells en tots els ordres. Dos dies

愛滋病

després d'arribar, ja tenen papers legals, un llit per a dormir a casa de qualsevol amic i un lloc de treball. L'amistat i el parentiu funcionen, van com una seda. I últimament molt més: la gran majoria dels arribats aquests últims mesos provenen de la mateixa regió: Xing Tian, una contrada molt pobra, d'economia rural. Lam, propietari del restaurant Kowloon —un dels més freqüentats pels diplomàtics del consolat xinès de Barcelona— ho expressa gràficament: "chino llega, chino trabaja". Lam —camisa Yves Saint-Laurent i botons de puny— és, potser, el xinès econòmicament més poderós de Barcelona. És originari de Hong-Kong i va arribar fa vint anys. Diu que té tres restaurants, però segurament fa curt. És propietari d'un negoci d'importació i d'un gimnàs d'arts marcial —"jo sóc l'introduïdor del wushu (kung-fu) a Espanya", diu orgullós.

TREBALL, ESTALVI I VÍDEOS XINESOS

Per regla general, cada xinès treballa i estalvia obsessivament amb l'objectiu de plantar el seu propi restaurant. Amb els estalvis —cobren entre 80.000 i 100.000 pessetes al mes, comptant-hi propines, però pràcticament no tenen

La síndrome del restaurant xinès

El professor Marià Alemany, catedràtic i cap del Departament de Bioquímica i Biologia Molecular de la facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, és un dels millors especialistes del país en qüestions d'obesitat, coms i perquès. Al professor Alemany, li agrada de menjar als restaurants xinesos. Però té un problema que no s'amaga de dir: "gairebé sempre que surto de menjar d'un d'aquests restaurants, ho faig amb un mal de cap pujat de to. A vegades, fins i tot -afegeix- noto com si, els músculs de la cara, me'ls estressin".

Afortunadament per a ell, coneix a fons el que li passa: és una altra víctima de la síndrome del restaurant xinès. Els símptomes li duraran mitja hora com a màxim i, després, aquí no ha passat res. El seu no és pas un cas aïllat, sinó que cal incloure'l en l'1-2 per cent d'adults (percentatge molt més elevat entre nens i adolescents) que són particularment sensibles, no a les viandes xineses, sinó a un additiu que els restaurants orientals fan servir a dojo, més com a condiment que no com a additiu: el glutamat monosòdic (número 621 en el codi d'additius alimentaris).

Fa ben bé una cinquantena d'anys que els metges van detectar un símptoma estrany entre els habituals clients dels restaurants xinesos, però no s'ho podien explicar: vint minuts després de menjar una sopa Whan-Ton -es pot llegir en moltes històries clíniques-, a l'afectat, se li adormen els dits, la cara sembla que se

despeses- i l'ajuda d'algun amic, l'empressa resulta relativament fàcil. Actualment, a Barcelona, s'inauguren restaurants xinesos al ritme d'un per setmana.

Aquest sentit corporatiu també el traslladen al camp dels negocis. A Barcelona hi ha sis botigues d'importació regentades per xinesos. En aquests establiments es troba tota mena d'objectes decoratius per a restaurants xinesos, primeres matèries per a l'elaboració de menjar xinès, llibres xinesos i fins i tot, en una d'elles, cintes de vídeo domèstic de programes i pel·lícules de la televisió xinesa. Evidentment, els treballadors i els clients d'aquestes botigues són exclusivament xinesos. El cercle és tancat: un xinès, al nostre país, treballa de cambrer a sou d'un empresari que també és xinès, compra en una botiga xinesa, veu pel·lícules de la televisió xinesa i, a la nit, pot

li estiri, se li adormen també els músculs del clatell, a vegades presenta sudoració intensa, palpitations, dolors al coll, estats de debilitat, etcètera. Però, trenta minuts després d'acabar l'àpat, tot desapareix sense deixar seqüeles.

En 1968 l'expressió 'síndrome del restaurant xinès' ja apareixia per mèrits propis als millors llibres de bioquímica de la nutrició i de farmacologia. A més, no sols s'havia batejat definitivament la "nova" patologia, ans s'havia establert que no n'era només el glutamat monosòdic l'únic responsable, sinó que altres compostos de la seva família també hi actuaven, induint dolors i malestars diversos i passatgers. Així, l'àcid l-glutàmic, el glutamat monopotàssic, el de calci i el d'amoni també feien de les seves.

Cal dir, en defensa dels restauradors xinesos, que no són pas ells -i involuntàriament- els únics responsables del mal de cap del professor Alemany i de moltes més persones. Efectivament: l'àcid glutàmic, i molt més els glutamats, s'utilitzen actualment en grans quantitats com a additius dins el grup dels "potenciadors del sabor" per donar gust a preparats presumptament alimentaris que no en tenen gens, o molt poc, de gust. I, en lloc destacat, les pastilles de *sopi-caldo* -es diguin Gallina Blanca, Knorr, Starlux, Maggi o d'altres- i molts i molts preparats de brou, salses, plats cuinats, xarcuteria, verdures enllaunades, sopes preparades i un llarg etcètera.

Josep Català/Tecnopress

anar a un *karaoke*, regentat per un xinès, a cantar en xinès. Tot queda en família.

BANG PAI

Però Barcelona -encara- no és San Francisco. Malgrat l'allau d'aquests dos últims anys, la comunitat xinesa no passa de sis mil membres, que, a més, es troben geogràficament força dispersos. No sembla possible, a termini mitjà, l'existència d'un Chinatown a l'estil de la ciutat californiana, un barri localitzat i habitat majoritàriament per xinesos. No sembla possible la formació de la *Societat Negra*, organització mafiosa que controla la vida de la comunitat i que ofereix seguretat als restaurants i empreses que paguen i inseguretat a qui no paga. No sembla possible perquè, a diferència de la Costa Oest nord-americana

o de molts estats europeus, tots els xinesos que viuen al nostre país tenen feina i no passen angúnies econòmiques. No sembla possible, però més d'un xinès, a Barcelona, ja ha sentit rumors que algun restaurant ha tingut dificultats amb els *Bang Pai*, grups integrants de la Societat Negra. ¿Pura fabulació? Imposible de saber-ho. Si la Societat Negra hagués començat a actuar a Barcelona, els últims a notar-ho serien els occidentals. Per a bé i per a mal, les coses dels xinesos són assumpte de xinesos.

No sembla possible, doncs, una situació extrema com la de la Chinatown de San Francisco, però hi ha factors preocupants. La comunitat xinesa del nostre país ofereix un grau d'integració gairebé nul i, a més, el flux migratori no s'atura sinó que previsiblement augmentarà de forma important: la incorporació defini-

tiva de Hong-Kong a la Xina comunista, que serà efectiva al 1997, ja provoca la fugida de milers d'habitants d'aquella illa *capitalista* xinesa.

VICTOR

Cada diumenge, el restaurant Nanking –avinguda de Josep Tarradellas (Barcelona)– es converteix en una església improvisada. Els xinesos que hi van no han jugat fins tard al *Mah Jongg*, ni consumit cubalibres al *karaoke* del carrer del Mino. Són una vintena. Cristians evangelistes. Preguen i comenten la Bíblia. Són l'excepció en una comunitat que prescindeix de valors religiosos i que només ret culte als seus avantpassats.

Víctor Wong Wai també prega i confia en Déu. "No hem de confiar en l'ajuda de les famílies, hem de confiar en Déu", repeteix. Fa només un any que és al nostre país, però de ben segur que només amb l'ajuda de Déu no ha pogut muntar el seu negoci d'importació. En un tercer pis, prop del Parc de la Ciutadella, Víctor hi té dues taules, un telèfon i la seva germana. A la paret, ni un quadre. Cadires, les justes. "No hem volgut establir un restaurant –diu–, perquè no és una feina per a mi". Fa una pausa i, solemne, anuncia: "jo sóc universitari". Queda clar, això dels reaturants no és per a universitaris. A més, argumenta Víctor, "¿qui li assegura que els 'espanyols' no es cansaran del menjar xinès?" Ara restaurants, bon negoci –Víctor deixa articles i verbs pel camí–, però massa com-

Els xinesos són tan poc conflictius que passen desapercebuts. ARXIU

潑
就
紅
幸
運

petició". Vol dir que n'hi ha molts, massa, i que es fan la competència. En un any ha après prou castellà com per a fer negoci. Importa articles de regal des de la Xina i Hong-Kong i els ven a Catalunya. Viu en una casa, amb la família, a Arenys de Mar. Víctor ha sortit del cercle: no es relaciona amb altres famílies, no ha muntat un restaurant, no lloga pel·lícules xineses, i no surt de festa al *karaoke*. I per si fos poc, és del Barça. "Si visqués a Madrid, també seria del Barça", diu. Un xinès culé. I la dèria li ve de lluny, de quan era un adolescent i encara vivia a Hong-Kong: "jo admirava

Maradona". Enguany ha pogut anar al Nou Camp una vegada: Barça-Sevilla. Mentre ho recorda repeteix en veu alta, amb la seva dicció particular, "folça Balça".

Quan arriba el vespre, Víctor torna a Arenys, amb una llibreta plena d'anotacions fetes a mà i continua treballant a casa. Per fax, es posa en contacte amb Hong-Kong. Coneix el mercat, compra barat, i el negoci li va bé. Li va bé, però no pensa comprar més taules, ni més cadires. Austeritat, sembla la consigna. "Els meus clients catalans no venen a visitar-me a l'oficina; sempre els dic que anirà a veure'ls jo". Víctor no vol que vegin les parets nues, el telèfon rudimentari. No vol que pugnin per un ascensor que a cada moment sembla que hagi d'anar avall. Víctor ho veu molt clar, i quan els "espanyols" es cansin del menjar xinès, ell continuarà important articles de regal de Hong-Kong. I potser llavors serà el moment de pintar les parets, comprar un ordinador i posar parquet a l'oficina. Això sí, el que no canviarà és la seva germana. Callant i treballant, no fa nosa.

¿ON SÓN ELS MORTS?

I és que els xinesos que viuen entre nosaltres callen i treballen. La seva xarxa de restaurants i botigues s'ha estès com la pólvora gairebé sense que els nadius ens n'adonéssim. Aquesta forma d'actuar és comuna a totes les comunitats xineses del món. A París, per exemple, els xinesos són un dels grups més apreciats i estimats. Els francesos consideren que els xinesos són nets, treballadors i poc conflictius, en contrast amb altres comunitats més conflictives com ara la magribina. Són tan poc conflictius que passen desapercebuts. Però, un dia, les autoritats municipals de la capital del Sena es van adonar que, segons les estadístiques, dins la comunitat xinesa no hi havia defuncions. El motiu no era pas la salut de ferro dels més vells. Senzillament, ocorria que els xinesos estaven tan al marge de la vida pública que no declaraven la mort quan se'n produïa alguna. Davant aquest descobriment, per París va començar a circular una pregunta inquietant: si no declaren els morts, ¿què en fan? Algú, fent broma, va contestar: "¿no diu que tots els xinesos tenen restaurants?".

Eduard Voltas

